

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2013. április 11.*

„Környezet — Århusi egyezmény — 85/337/EGK irányelv — 2003/35/EK irányelv — 10a. cikk — 96/61/EK irányelv — 15a. cikk — A környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog — A »nem [...] mértéktelenül drága« bírósági eljárás fogalma”

A C-260/11. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supreme Court of the United Kingdom (Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2011. május 25-én érkezett, 2011. május 17-i határozatával terjesztett elő az előtte

David Edwards,

Lilian Pallikaropoulos

kérelme alapján

The Queen,

és

az **Environment Agency,**

a **First Secretary of State,**

a **Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen, a negyedik tanács elnökeként eljáró bíró, J.-C. Bonichot (előadó), C. Toader, A. Prechal és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2012. szeptember 13-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: angol.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- L. Pallikaropoulos képviselőjében R. Buxton solicitor és D. Wolfe QC,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőjében C. Murrell és J. Maurici, meghatalmazotti minőségben, segítők: R. Palmer barrister,
- a dán kormány képviselőjében S. Juul Jørgensen és V. Pasternak Jørgensen, meghatalmazotti minőségben,
- Írország képviselőjében E. Creedon és D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítők: N. Hyland barrister-at-law,
- a görög kormány képviselőjében G. Karipsiades, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében P. Oliver és L. Armati, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2012. október 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.; a továbbiakban: 85/337 irányelv) 10a. cikke ötödik bekezdésének és a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 1996. szeptember 24-i 96/61/EK tanácsi irányelv (HL L 257., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 80. o.; a továbbiakban: 96/61 irányelv) 15a. cikke ötödik bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a D. Edwards és L. Pallikaropoulos által az Environment Agency, a First Secretary of State, valamint a Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs ellen indított azon eljárásban terjesztették elő, amelynek tárgya az Environment Agency által egy cementműnek kiadott működési engedély. A kérelem a House of Lords azon határozatának az uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozik, amely L. Pallikaropoulost, akinek a fellebbezését mint megalapozatlant elutasították, az ellenérdekű fél költségeinek viselésére kötelezte.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 Az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL L 124., 1. o.) jóváhagyott, a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (kihirdette a 2001. évi LXXXI. törvény) (a továbbiakban: Århusi egyezmény) preambuluma értelmében:

„[...]

Felismerve szintén, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy egészségének és jólétének megfelelő környezetben éljen, továbbá mind egyénileg, mind pedig másokkal együttesen kötelessége a környezet védelme és javítása a jelenlegi és jövőbeli generációk javára;

Figyelembe véve, hogy az állampolgárok ezen jogának biztosításához, és hogy ezen kötelességüket be tudják tartani, számukra a környezeti ügyekben az információt hozzáférhetővé kell tenni, biztosítani kell számukra a jogot, hogy részt vegyenek a döntéshozatalban, továbbá hozzáférhetővé kell tenni számukra az igazságszolgáltatást;

[...]

Kifejezve azon meggyőződésüket, hogy a nyilvánosság, illetőleg a szervezetek számára hatékony igazságszolgáltatási mechanizmusnak kell rendelkezésre állnia érdekeik védelme és a jogszabályok érvényesítése érdekében;

[...]”

- 4 Az Århusi egyezménynek „Az egyezmény célja” cím alatti 1. cikke így rendelkezik:

„A jelen és jövő generációkban élő minden egyén azon jogának védelme érdekében, hogy egészségének és jólétének megfelelő környezetben éljen, ezen egyezményben részes valamennyi Fél garantálja a nyilvánosság számára a jogot az információk hozzáférhetőségéhez, a döntéshozatalban való részvételhez és az igazságszolgáltatás igénybevételéhez a környezetvédelmi ügyekben a jelen Egyezmény rendelkezései szerint.”

- 5 Ezen egyezmény „Általános rendelkezések” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik a 8. bekezdésben:

„Valamennyi Fél biztosítja, hogy ezen Egyezmény rendelkezéseivel összhangban jogait gyakorló személyeket nem büntetik, nem üldözik és semmilyen más módon nem zaklatják a részvételük miatt. Ezen rendelkezés a nemzeti bíróságok azon hatáskörére nem vonatkozik, melynek keretében ésszerű költségviselési kötelezettséget állapítanak meg a bírósági eljárásokban.”

- 6 Ugyanezen egyezménynek a „Hozzáférés az igazságszolgáltatáshoz” című 9. cikke a következőket határozza meg:

„[...]

2. Valamennyi Fél, nemzeti jogszabályainak keretein belül, biztosítja az érintett nyilvánosság azon tagjai számára, akik

- a) kellő érdekeltséggel bírnak a döntésben,

vagy alternatívan

- b) jogaik sérülését állítják, amennyiben a Fél közigazgatási eljárási törvénye ennek fennállását előfeltételként szabja,

a felülvizsgálati eljárás hozzáférhetőségét bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtt, hogy megtámadják bármely döntés, intézkedés vagy mulasztás anyagi vagy eljárási törvényességét, mely ütközik a 6. cikk rendelkezéseivel, és amennyiben a nemzeti jog így rendelkezik, a jelen Egyezmény más releváns rendelkezéseivel, nem csorbítva a 3. bekezdés érvényét [helyesen: a bíróság és/vagy más, a jogszabályok által kijelölt független és pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz való jogot, hogy vitassák egyfelől – amennyiben a nemzeti jog így

rendelkezik – az Egyezmény 6. cikke rendelkezéseinek, másfelől – az alábbi 3. bekezdés sérelme nélkül – más releváns rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, intézkedések vagy mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségét].

[...]

3. A fenti 1. és 2. bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek [helyesen: Ezenfelül a fenti 1. és 2. bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].

4. Az 1. bekezdés kiegészítéseképpen és annak korlátozása nélkül, az 1., 2. és 3. bekezdésben jelzett eljárások elégséges és hatékony jogorvoslatot kell, hogy biztosítsanak, többek között, amennyiben szükséges, a vitatott tevékenység felfüggesztése árán, méltányos, időszerű és nem kizáró módon költséges eljárást követve. [...]

5. A 9. cikk rendelkezései hatékonyságának további erősítése érdekében valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság tájékoztatását a közigazgatási és jogi felülvizsgálati eljárások hozzáférhetőségéről, és megvizsgálja olyan megfelelő mechanizmusok létesítésének lehetőségét, amelyeknek keretében segítséget nyújtanának az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést akadályozó pénzügyi és egyéb korlátok elmozdításához vagy csökkentéséhez.”

Az uniós jog

7 A 85/337 irányelv 10a. cikke és a 96/61 irányelvnek az azonos módon megfogalmazott 15a. cikke értelmében:

„A tagállamok biztosítják, hogy vonatkozó nemzeti jogrendszerükkel összhangban az érintett nyilvánosság azon tagjainak, akik:

- a) kellő mértékben érdekeltek; vagy
- b) jogsérelemre hivatkoznak, amennyiben a tagállam közigazgatási eljárásjoga ezt előfeltételként írja elő,

a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testület előtt felülvizsgálati eljáráshoz legyen joguk a határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségének kifogásolása céljából ezen irányelvnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel [helyesen: a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testület előtti, arra irányuló jogorvoslati eljáráshoz való jogot, hogy vitassák az ezen irányelv nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseinek a hatálya alá tartozó határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszerűségét].

A tagállamok meghatározzák, hogy az eljárás melyik szakaszában kezdeményezhető a határozatok, jogi aktusok és mulasztások kifogásolása [helyesen: az eljárás melyik szakaszában támadhatók meg a határozatok, a jogi aktusok és a mulasztások].

Hogy mi minősül kellő mértékű érdekeltiségnek és jogsérelemnek, azt a tagállamok határozzák meg összhangban azzal a célkitűzéssel, amely szerint biztosítják az érintett nyilvánosságnak az igazságszolgáltatáshoz való széles körű jogát. [...]

E cikk rendelkezései nem zárják ki a közigazgatási hatóság előtt folytatott előzetes felülvizsgálati eljárás lehetőségét, és nem érintik a bírósági felülvizsgálati eljárások kezdeményezését megelőzően a közigazgatási felülvizsgálati eljárások kimerítésének a követelményét, amennyiben a nemzeti jog alapján ilyen követelmény fennáll [helyesen: E cikk rendelkezései nem zárják ki a közigazgatási hatóság előtti előzetes jogorvoslati eljárás lehetőségét, illetve nem mentesítenek a nemzeti jogszabályokban adott esetben előírt azon kötelezettség alól, hogy a bírósági eljárás megindítása előtt ki kell meríteni a közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket].

Az eljárásnak igazságosnak, méltányosnak és gyorsnak kell lennie, és nem lehet mértéktelenül drága.

[...]”

- 8 Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 26, p. 1. o.) egységes szerkezetbe foglalta a 85/337 irányelvet. A 2011/92 irányelv 11. cikk (4) bekezdésének második albekezdése a 85/337 irányelv 10a. cikkének ötödik bekezdésével azonos rendelkezéseket fogalmaz meg.
- 9 A környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 2008. január 15-i 2008/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 24., 8. o.) egységes szerkezetbe foglalta a 96/61 irányelvet. A 2008/1 irányelv 16. cikk (4) bekezdésének második bekezdése a 96/61 irányelv 15a. cikkének ötödik bekezdésével azonos rendelkezéseket fogalmaz meg.

Az Egyesült Királyság joga

- 10 A Supreme Court 2009. évi eljárási szabályzata (Supreme Court Rules 2009; SI 2009., 1603. sz.) 49. cikkének (1) bekezdése a következőket határozza meg:

„A költségek részletes vizsgálatát két, az elnök által kinevezett Costs Officers (költségekkel foglalkozó tisztviselő) végzi, akik közül:

- a) az egyik Costs Judge (költségekkel foglalkozó bíró, Taxing Master of the Senior Courts) kell, hogy legyen
- és
- b) a másik lehet a hivatalvezető.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 11 D. Edwards a környezetvédelmi jogra való tekintettel vitatta az Environment Agency azon határozatát, amely Rugbyben (Egyesült Királyság) engedélyezte egy cementmű működését, beleértve a hulladékok égetését, és különösen a környezetvédelmi hatásvizsgálat hiányát kifogásolta. Ennek keretében D. Edwards költségmentességben részesült.
- 12 Ezt a keresetet elutasították, és D. Edwards fellebbezést nyújtott be a Court of Appealhez, majd végül úgy döntött, hogy az utolsó tárgyalási napon eláll az eljárástól.

- 13 L. Pallikaropoulosnak a kérelmére engedélyezték, hogy az eljárás további részében fellebbezőként részt vehessen. Nem teljesítette ugyan a költségmentességben való részesülés feltételeit, de a Court of Appeal elfogadta, hogy a költségviselésének felső határát 2000 GBP-re korlátozzák.
- 14 A Court of Appeal elutasította L. Pallikaropoulos keresetét, és a saját, illetve az ellenérdekű felek költségeinek viselésére kötelezte a megállapított felső határig.
- 15 L. Pallikaropoulos a House of Lordshoz fellebbezett, ahol azt kérte, hogy ne kelljen az előrelátható költségekre nézve e bíróság által kért 25 000 GBP összegben perköltségbiztosítékot szolgáltatnia. Ezt a kérelmet elutasították.
- 16 L. Pallikaropoulos költségkorlátozást (protective costs order) kért, amely a fellebbezés sikertelensége esetén a költségekkel kapcsolatos felelősségének korlátozását szolgálja. Ezt a kérelmet elutasították.
- 17 A House of Lords a 2008. április 16-i határozatában helybenhagyta a Court of Appealnek a fellebbezést elutasító határozatát, és az ezt követő július 18-án L. Pallikaropoulost az alperesek fellebbezési költségeinek viselésére kötelezte, amelynek összegét a felek közötti véleményeltérés esetén a Clerk of the Parliaments állapítja meg. Az alperesek behajtható követelések címén két számlát nyújtottak be 55 810 GBP és 32 290 GBP összegről.
- 18 A House of Lords hatásköre az újonnan, 2009. október 1-jén felállított Supreme Court of the United Kingdomra szállt. A Supreme Court 2009. évi eljárási szabályzata értelmében a költségek részletes vizsgálatát két, e bíróság elnöke által kijelölt „costs officers” végzi. Ennek keretében L. Pallikaropoulos a költségek viselésére való kötelezése vitatásakor a 85/337 és a 96/61 irányelvre hivatkozott.
- 19 A „costs officerek” a 2009. december 4-i határozatban úgy értékelték, hogy főszabály szerint a hatáskörükbe tartozik ezen érvelés megalapozottságának mérlegelése.
- 20 Az alapügy alperesei a költségekre vonatkozó eljárásban ezen határozat ellen fellebbezést nyújtottak be a Supreme Court of the United Kingdom egyik egyesbírájához, amelyben azt kérték, hogy az ügyet terjessze öt bíróból álló tanács elé; az egyesbíró végül így határozott.
- 21 Ez a tanács 2010. december 15-én hozott határozatot. Úgy ítélte meg, hogy a „costs officereknek” csupán a Supreme Court 2009. évi eljárási szabályzata által rájuk ruházott hatáskört kellett volna gyakorolniuk, vagyis a feladatukat a költségek összegének megállapítására kellett volna korlátozniuk. Álláspontja szerint annak meghatározása, hogy a lefolytatott eljárás a 85/337 és a 96/61 irányelv értelmében mértéktelenül drágának minősül-e, kizárólag az érdemben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik, amely vagy *in limine litis* a költségkorlátozási kérelem mérlegelésekor, vagy az érdemi határozathozatallal egyidőben határozhat erről.
- 22 Ugyanezen tanács továbbá úgy vélte, hogy azt a kérdést, hogy L. Pallikaropoulosnak az alperesek költségeinek viselésére való kötelezése sértette-e ezeket az irányelveket, a House of Lords nem vizsgálta meg a költségkorlátozási kérelem elbírálása keretében.
- 23 Ilyen körülmények között a Supreme Court of the United Kingdom úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatalra a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Hogyan közelítse meg a nemzeti bíróság a valamely környezeti kereset tekintetében pervesztes jogalanynak a költségek viselésére kötelezését érintő kérdést, figyelemmel az Århusi egyezmény [85/337] irányelv 10a. cikke és [96/61] irányelv 15a. cikke által végrehajtott 9. cikke (4) bekezdésének követelményeire?

- 2) Azt a kérdést, hogy a peres eljárás költségei az irányelvek által végrehajtott Árhusi egyezmény 9. cikkének (4) bekezdése értelmében »mértéktelenül drágák«, vagy sem, objektív alapon kell-e eldönteni (például az »átlagos« jogalany arra vonatkozó képességére hivatkozva, hogy teljesítse a költségek viselésére vonatkozó esetleges kötelezettségét), vagy szubjektív alapon (a konkrét felperes anyagi helyzetére hivatkozva), vagy pedig e két szempont valamilyen kombinációja alapján?
- 3) Vagy ez teljes mértékben a tagállam nemzeti jogára tartozó kérdés, amelyre csak az a követelmény vonatkozik, hogy érje el az [említett] irányelvekben meghatározott célt, vagyis azt, hogy a szóban forgó eljárások ne legyenek »mértéktelenül drágák«?
- 4) Annak vizsgálata során, hogy az eljárások »mértéktelenül drágák-e«, vagy sem, releváns-e az, hogy a felperes tekintetében ténylegesen nem érvényesült visszatartó hatás az eljárás megindítása vagy folytatása vonatkozásában?
- 5) Megengedhető-e e kérdések tekintetében az elsőfokú eljárásban alkalmazandó megközelítéshez képest eltérő megközelítés alkalmazása i. a fellebbezés vagy ii. második fellebbezés esetében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 24 Ezekkel a különböző kérdéseivel, amelyeket együtt kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság arra kéri a Bíróságot, hogy határozza meg egyrészt a 85/337 irányelv 10a. cikk ötödik bekezdésében és a 96/61 irányelv 15a. cikke ötödik bekezdésében támasztott azon követelmény értelmét, amely szerint az e rendelkezésekben említett bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, másrészt pedig e követelmény értékelésének szempontjait, amelyeket valamely nemzeti bíróság a költségekre vonatkozó határozatának hozatala során alkalmazhat, valamint a tagállamoknak e szempontok belső jogban való megállapítására vonatkozó mozgásterét. Az eljárás esetlegesen mértéktelenül drága jellegének a nemzeti bíróság általi értékelése keretében a kérdést előterjesztő bíróság továbbá azt kéri a Bíróságtól, hogy határozza meg, hogy a bíróságnak figyelembe kell-e vennie azt, hogy várhatóan a költségek viselésére kötelezendő fél tekintetében ténylegesen nem érvényesült visszatartó hatás az eljárás megindítása vagy folytatása vonatkozásában, és hogy egyébként az elemzése eltérő lehet-e aszerint, hogy elsőfokú, fellebbezési vagy második fellebbezési eljárásban hoz határozatot.

– A „nem [...] mértéktelenül drága” fogalma a 85/337 és a 96/61 irányelv értelmében

- 25 Amint a Bíróság már megállapította, emlékeztetni kell először is arra, hogy a 85/337 irányelv 10a. cikke ötödik bekezdésében és a 96/61 irányelv 15a. cikk ötödik bekezdésében meghatározott azon követelmény, hogy a bírósági eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, nem tiltja, hogy a nemzeti bíróságok rendelkezzenek a költségviselésre kötelezésről (lásd ebben az értelemben a C-427/07. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-6277. o.] 92. pontját).
- 26 Ez kifejezetten kitűnik az Árhusi egyezményből, amely vonatkozásában az uniós jogot „megfelelően össze kell hangolni”, valamint a 85/337 és a 96/61 irányelvet módosító 2003/35 irányelv (5) preambulumbekkezdéséből következik, mivel ezen egyezmény 3. cikkének 8. bekezdése megállapítja, hogy ez nem vonatkozik a nemzeti bíróságok azon hatáskörére, melynek keretében ésszerű költségviselési kötelezettséget állapítanak meg a bírósági eljárásokban.
- 27 Továbbá hangsúlyozni kell, hogy az a követelmény, hogy az eljárási költség nem lehet mértéktelenül drága, a bírósági eljárásban való részvétel kapcsán felmerült valamennyi költségre vonatkozik (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 92. pontját).

- 28 Ily módon a mértéktelenül drága jelleget átfogóan kell értékelni, figyelembe véve az érintett fél által viselt költségek összességét.
- 29 Egyébiránt mind az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből, mind az egyenlőség elvéből az következik, hogy a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést az egész Európai Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd különösen a C-204/09. sz. Flachglas Torgau ügyben 2012. február 14-én hozott ítélet 37. pontját).
- 30 Ebből következik, hogy bár sem az Århusi egyezmény, amelynek a 9. cikk 4. bekezdése előírja, hogy az 1–3. bekezdésben jelzett eljárások nem lehetnek mértéktelenül drágák, sem pedig a 85/337 és a 96/61 irányelv nem határozza meg annak módját, hogy egy bírósági eljárás költségét hogyan kell értékelni ahhoz, hogy eldönthető legyen annak mértéktelen jellegűnek minősülése, ez az értékelés nem tartozhat csupán a nemzeti jog hatálya alá.
- 31 Amint azt a 85/337 irányelv 10a. cikkének harmadik bekezdése és a 96/61 irányelv 15a. cikkének harmadik bekezdése kifejezetten meghatározza, az uniós jogalkotó célkitűzése az, hogy biztosítsa az érintett nyilvánosságnak „az igazságszolgáltatáshoz való széles körű jogát”.
- 32 Ez a célkitűzés szélesebb körben az uniós jogalkotónak a környezet minősége megőrzésére, védelmére és javítására, illetve e téren a nyilvánosság aktív szerepének biztosítására irányuló akaratának részét képezi.
- 33 Egyebekben a „nem mértéktelenül drága” eljárás követelménye a környezetvédelem terén az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke értelmében vett hatékony jogorvoslat elvének és a tényleges érvényesülés azon elvének részét képezi, amely szerint az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályok, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok védelmét, nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézvé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (lásd különösen a C-240/09. sz. Lesoochranárske zoskupenie VLK ügyben 2011. március 8-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-1255. o.] 48. pontját).
- 34 Végül, bár az Egyesült Nemzetek Európai Gazdasági Bizottsága által 2000-ben kibocsátott, „Az Aarhusi Egyezmény: végrehajtási útmutató” című dokumentum nem adhatja ezen egyezmény kötelező erejű értelmezését, meg kell jegyezni, hogy meghatározza, hogy az egyezmény alapján való vagy a környezetvédelmi nemzeti jog alkalmazása iránti valamely eljárás költsége nem lehet olyan magas, hogy megakadályozza a nyilvánosság tagjait abban, hogy keresetet indítsanak, ha ezt szükségesnek vélik.
- 35 A fentiekből az következik, hogy az a 85/337 irányelv 10a. cikkének ötödik bekezdésében és a 96/61 irányelv 15a. cikkének ötödik bekezdésében meghatározott követelmény, miszerint a bírósági eljárás nem lehet mértéktelenül drága, azt jelenti, hogy az eljárásból fakadó pénzügyi teher nem akadályozhatja az érintett személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy az e cikkek hatálya alá tartozó bírósági jogorvoslati lehetőséggel éljenek. Amennyiben valamely nemzeti bíróság határozathozatalát kéri környezetvédelmi jogvitában felperesként pervesztes magánszemélynek a költségek viselésére való kötelezése kapcsán, vagy általánosabb jelleggel, ha arra kéri fel – mint az az Egyesült Királyság bíróságai esetében lehetséges –, hogy az eljárást megelőző szakaszban foglaljon állást a pervesztes félre terhelhető költségek esetleges korlátozásáról, e nemzeti bíróságnak tiszteletben kell tartania ezt a követelményt, szem előtt tartva mind a jogait védeni kívánó személy érdekeit, mind pedig a környezet védelméhez fűződő közérdeket.

– A „nem [...] mértéktelenül drága” eljárás követelménye értékelésének releváns szempontjairól

- 36 Amint azt a jelen ítélet 24. pontja megállapította, a Supreme Court of the United Kingdom arra vár választ, hogy a nemzeti bíróságnak mely értékelési szempontokat kell alkalmaznia akkor, amikor a költségekről határoz, ahhoz hogy annak követelményét, hogy az eljárás költsége nem lehet mértéktelenül drága, tiszteletben tartsa. Különösen azt kérdezi, hogy ez az értékelés objektív, vagy ellenkezőleg szubjektív jelleget ölt-e, illetve hogy milyen mértékben kell figyelembe venni a nemzeti jogot.
- 37 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében, amennyiben az uniós jog azt részletesen nem szabályozza, a tagállamok az irányelv átültetésekor kötelesek annak teljes érvényesülését biztosítani, az eszközök megválasztását illetően azonban széles mérlegelési mozgásterrel rendelkeznek (lásd többek között a C-216/05. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2006. november 9-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-10787. o.] 26. pontját).
- 38 Ebből következik, hogy a környezetvédelmi jog terén a hatékony bírói jogvédelem biztosítása célkitűzésének megvalósítására alkalmas, túlzott költségekkel nem járó intézkedéseket illetően figyelembe kell venni a nemzeti jog, de különösen a költségmentesség nemzeti rendszerének, valamint a költségkorlátozás olyan rendszerének valamennyi releváns rendelkezését, mint amelyet a jelen ítélet 16. pontja említ. Szem előtt kell tartani ugyanis az e téren való nemzeti szabályozások közötti érzékelhető különbségeket.
- 39 Egyébiránt, a korábban említettek szerint, a költségekről határozni hivatott nemzeti bíróságnak tiszteletben kell tartania ezt a követelményt, szem előtt tartva mind a jogait védeni kívánó személy érdekeit, mind pedig a környezet védelméhez fűződő közérdeket.
- 40 Ennek az értékelésnek ennél fogva nemcsak az érdekelt anyagi helyzetére kell vonatkoznia, hanem a költségek objektív elemzésén is kell nyugodnia, annál is inkább – amint azt a jelen ítélet 32. pontja is megállapítja –, mert a magánszemélyek és a szervezetek természetes módon hivatottak arra, hogy a környezet védelmében aktívan szerepet játsszanak. Eszerint az eljárási költség bizonyos esetekben nem tűnhet objektíve ésszerűtlennek. Ily módon az eljárási költség nem haladhatja meg az érdekelt fél anyagi lehetőségeit, és semmi esetre sem tűnhet objektíve ésszerűtlennek.
- 41 Ami az érdekelt fél anyagi helyzetének elemzését illeti, amelyet a nemzeti bíróságnak kell értékelnie, ez nem nyugodhat csupán egy „átlagos” felperes vélt pénzügyi teljesítőképességén, mivel előfordulhat, hogy az ilyen adatok messze állnak az érdekelt fél helyzetétől.
- 42 Egyébiránt a bíróság figyelembe veheti az adott felek helyzetét, a kérelmező pernyertességének ésszerű esélyét, az ügy tétjének e kérelmező, illetve a környezet védelme számára képviselt fontosságát, a jogi kérdés és az alkalmazott eljárás bonyolultságát, valamint a különböző szakaszokban való jogorvoslat esetlegesen vakmerő jellegét (lásd értelemszerűen a C-279/09. sz. DEB-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13849. o.] 61. pontját).
- 43 Azt is meg kell határozni, hogy az a Supreme Court of the United Kingdom által hivatkozott körülmény, hogy az érdekeltet ténylegesen nem tartotta vissza az eljárás folytatásától, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az eljárás ne minősüljön számára mértéktelenül drágának a 85/337 és a 96/61 irányelv fent kifejtett értelmében.
- 44 Végül, ami szintén a kérdést előterjesztő bíróság által felhozott azon kérdés megválaszolását illeti, hogy az eljárás nem mértéktelenül drága mivoltának értékelése eltérő-e aszerint, hogy a nemzeti bíróság elsőfokú, fellebbezési vagy második fellebbezési eljárásban határoz a költségekről, azon kívül, hogy ezt a megkülönböztetést a 85/337 és a 96/61 irányelv nem határozza meg, az ilyen értelmezés nem tartaná teljes mértékben tiszteletben az uniós jogalkotónak az igazságszolgáltatáshoz való széles körű jog biztosítására és a környezetvédelem elősegítéséhez való hozzájárulásra irányuló célkitűzéseit.

- 45 Az arra vonatkozó követelmény, hogy a bírósági eljárás nem lehet mértéktelenül drága, tehát nem értékelhető eltérő módon attól függően, hogy a nemzeti bíróság elsőfokú, fellebbezési vagy második fellebbezési eljárásban hoz határozatot.
- 46 Úgy kell tehát tekinteni, hogy a nemzeti bíróság, amikor a jelen ítélet 41. pontjában hivatkozott kereten belül a környezetvédelemmel kapcsolatos bírósági eljárásnak az érdekelt fél számára mértéktelenül drága jellegéről kell határoznia, nem alapozhat kizárólag az érdekelt fél anyagi helyzetére, hanem a költségek összegének objektív elemzését is el kell végeznie. Figyelembe kell vennie továbbá az adott felek helyzetét, a kérelmező pernyertességének ésszerű esélyét, az ügy tétjének e kérelmező, illetve a környezet védelme számára képviselt fontosságát, a jogi kérdés és az alkalmazott eljárás bonyolultságát, a különböző szakaszokban való jogorvoslat esetlegesen vakmerő jellegét, valamint hogy létezik-e a költségmentesség vagy költségkorlátozás nemzeti rendszere.
- 47 Ezzel szemben az, hogy a költségek az érdekeltet ténylegesen nem tartották vissza az eljárás folytatásától, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az eljárás ne minősüljön mértéktelenül drágának.
- 48 Végül, ez az értékelés nem követhet eltérő szempontokat attól függően, hogy elsőfokú, fellebbezési vagy második fellebbezési eljárásban végezték el.

A költségekről

- 49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv 10a. cikkének ötödik bekezdésében és a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 1996. szeptember 24-i 96/61/EK tanácsi irányelv 15a. cikkének ötödik bekezdésében meghatározott követelmény, miszerint a bírósági eljárás nem lehet mértéktelenül drága, azt jelenti, hogy az eljárásból fakadó pénzügyi teher nem akadályozhatja az érintett személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy az e cikkek hatálya alá tartozó bírósági jogorvoslati lehetőséggel éljenek. Amennyiben valamely nemzeti bíróság határozathozatalát kéri egy környezetvédelmi jogvitában felperesként pervesztes magánszemélynek a költségek viselésére való kötelezése kapcsán, vagy általánosabb jelleggel, ha arra kéri fel – mint az az Egyesült Királyság bíróságai esetében lehetséges –, hogy az eljárást megelőző szakaszban foglaljon állást a pervesztes félre terhelhető költségek esetleges korlátozásáról, tiszteletben kell tartania ezt a követelményt, szem előtt tartva mind a jogait védeni kívánó személy érdekeit, mind pedig a környezet védelméhez fűződő közérdeket.

Ezen értékelés keretében a nemzeti bíróság nem alapozhat kizárólag az érdekelt fél anyagi helyzetére, hanem a költségek összegének objektív elemzését is el kell végeznie. Figyelembe kell vennie továbbá az adott felek helyzetét, a kérelmező pernyertességének ésszerű esélyét, az ügy tétjének e kérelmező, illetve a környezet védelme számára képviselt fontosságát, a jogi kérdés és az alkalmazott eljárás bonyolultságát, a különböző szakaszokban való jogorvoslat esetlegesen vakmerő jellegét, valamint hogy létezik-e a költségmentesség vagy költségkorlátozás nemzeti rendszere.

Ezzel szemben az, hogy a költségek az érdekeltet ténylegesen nem tartották vissza az eljárás folytatásától, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az eljárás ne minősüljön mértéktelenül drágának.

Végül ez az értékelés nem követhet eltérő szempontokat attól függően, hogy elsőfokú, fellebbezési vagy második fellebbezési eljárásban végezték el.

Aláírások